

Utjecaj Eurobasketa na razvoj sportskog turizma u Republici Hrvatskoj

Sučević, Luka

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Libertas International University / Libertas međunarodno sveučilište**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:223:942986>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-22**

Repository / Repozitorij:

[Digital repository of the Libertas International University](#)

**LIBERTAS MEĐUNARODNO SVEUČILIŠTE
ZAGREB**

LUKA SUČEVIĆ

ZAVRŠNI RAD
UTJECAJ EUROBASKETA NA RAZVOJ
SPORTSKOG TURIZMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Zagreb, travanj, 2019.

**LIBERTAS MEĐUNARODNO SVEUČILIŠTE
ZAGREB**

**PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ
MENADŽMENT ŠPORTA I ŠPORTSKIH DJELATNOSTI**

**UTJECAJ EUROBASKETA NA RAZVOJ
SPORTSKOG TURIZMA U REPUBLICI HRVATSKOJ**

**KANDIDAT: LUKA SUČEVIĆ
KOLEGIJ: MENADŽMENT ŠPORTSKOG TURIZMA I WELLNESSA
MENTOR: MR. SC. ANDREA ANDRIJANIĆ**

Zagreb, travanj, 2019.

SADRŽAJ:

1. UVOD	4
1.1. Predmet istraživanja	4
1.2. Ciljevi rada	5
1.3. Istraživačka pitanja.....	5
2. HRVATSKI KOŠARKAŠKI SAVEZ (HKS)	6
2.1. Razine menadžmenta u HKS-u	7
2.2. Hrvatska košarkaška reprezentacija	9
2.3. Najveći uspjesi reprezentacije	12
3. ORGANIZACIJA EUROBASKETA	14
3.1. Organizacija EuroBasketa u Zagrebu 2015. Godine	16
3.2. Plan aktivnosti za organizaciju EuroBasketa	17
4. UTJECAJ EUROBASKETA NA SPORTSKI TURIZAM U HRVATSKOJ	20
4.1. Turizam i sport u Hrvatskoj	22
4.2. Sportski turizam u Hrvatskoj.....	23
4.3. Sveti Martin na Muri kao primjer sportskog turizma.....	25
5. ZAKLJUČAK.....	27
LITERATURA	29
POPIS TABLICA i SLIKA	31

1. UVOD

Košarka kao jedan od najpopularniji svjetskih sportova popularan je i u Hrvatskoj. Hrvatska iako mala zemlja sportski je uvijek bila jaka i konkurentna, a tako je bilo i u košarci. Niz uspjeha i medalja iz prošlosti to dokazuju.

Zadnje desetljeće bilo je određene stagnacije, što zbog lošeg vodstva u nacionalnom savezu, ali i zbog samih igrača koji odbijaju igrati za reprezentaciju. Reprezentacija bi trebala biti najveća čast i privilegija koju jedan igrač može ostvariti. U Hrvatskoj to nažalost proteklog desetljeća nije bio trend.

Zadnjih godina se i to počelo mijenjati, uspjesi mlađih vrsta prenijeli su se i na seniorsku vrstu koja se napokon pokušava vratiti na stare staze slave. Najviše su za to zaslužni mladi i entuzijastični igrači poput Darija Šarića i Bojana Bogdanovića. Bogdanović je pravi primjer vođe i kapetana kakvog Hrvatska treba, dok Šarić uz svoj talent i igre privlači navijače i sponzore.

Poboljšanje i promjene koje su se desile ponajviše idu na zasluge Hrvatskom košarkaškom savezu (HKS-u). Predvođeni novim članovima koje predvodi novoizabrani predsjednik Vranković uz koje je u HKS doveo u uloge savjetnika svoje bivše proslavljene kolege. Vranković je uveo još neke promjene i podjele koje ćemo vidjeti kroz nastavak ovog rada.

Sve pozitivne promjene koje su učinjene zadnjih godinu dana trebaju vremena za djelovanje na sami rezultat. Rezultat još uvijek nije prisutan što su nam pokazale i nedavne kvalifikacije za Svjetsko prvenstvo. Gledajući trenutno stanje sve će se prolongirati za barem tri godine. Upravo iz toga razloga sad je vrijeme za pripremu i razradu plana za organizaciju natjecanja poput EuroBasketa. Košarka u Hrvatskoj je u najgorem stanju ikad i vrijeme je za promjene.

Pred ljudima iz HKS-a i samim igračima je veliki i težak put. Put koji je moguće uz malo sreće i truda prijeći bez problema. Sve počinje od saveza jer su sve odluke na njima. Njihove odluke direktno utječu na reprezentaciju, ligu, klubove i općenito košarku u Hrvatskoj.

1.1. Predmet istraživanja

Organizacija EuroBasketa mogla bi biti samo još veći poticaj za potvrdu uspjeha. Isto tako može biti i prekretnica za budućnost same reprezentacije, ali općenito košarke u Hrvatskoj. Sama organizacija bi potaknula i turizam jer bi došli navijači iz svih dijelova Europe. TV

prijenosi, razne digitalne i virtualne objave putem interneta reklamirali bi nas cijelom svijetu. Hrvatskoj je turizam najjača grana gospodarstva zato bi trebalo uvesti i neke novitete u turističku ponudu. Eurobasket je prava prilika za takvo što. Obnovom i poboljšanjem postojeće infrastrukture došlo bi i do razvitka sportskog turizma uz koji se usko može povezati i zdravstveni turizam, što predstavlja predmet istraživanja ovog rada.

Primjer toga su LifeClass terme koje nude pozitivni prikaz kako bi trebao izgledati sportski, ali i zdravstveni turizam u Hrvatskoj kada se stvari postave i naprave kako trebaju. Kroz daljnji tekst bit će objašnjeno kako i s čime se to LifeClass terme ističu.

Pravom organizacijom i zaradom od prvenstva HKS bi se mogao financirati neovisno dugi niz godina i pridonijeti boljem razvitku košarke. Ulaganjem u omladinske pogone, ali i prijeko potrebnu infrastrukturu, koja nije značajno mijenjana još od vremena bivše države.

1.2. Ciljevi rada

Cilj završnog rada bit će predstavljanje HKS-a, najveći uspjesi reprezentacije Hrvatske na EuroBasketu, organizacija EuroBasketa, te utjecaju Eurobasketa na sportski turizam u Hrvatskoj. Prikazat će se i primjer LifeClass termi u Sv. Martinu na Muri kao najbolji primjer sportskog turizma u Hrvatskoj i projektu kojeg ostali trebaju pratiti ako žele uspjeti. Završetak rada će biti o spoju košarke i turizma u Hrvatskoj.

1.3. Istraživačka pitanja

Istraživačko pitanje 1.: Na koji način sport utječe na turizam u Hrvatskoj?

Istraživačko pitanje 2.: Koji su najvažniji utjecaji Eurobasketa na hrvatski turizam?

Istraživačko pitanje 3.: Na koji način Sveti Martin na Muri provodi sportski turizam?

2. HRVATSKI KOŠARKAŠKI SAVEZ (HKS)

Hrvatski košarkaški savez je formiran i osnovan davne 1948. Točnije 19. prosinca 1948. HKS je do tada bio u sastavu Košarkaškog saveza Jugoslavije, a 17.11.1991. postao je samostalan savez. Članom Međunarodne košarkaške organizacije (FIBA) HKS je postao 19.1.1992.¹

Ovaj datum priznanja vrlo je važan za HKS, ali i za samu Hrvatsku. Zbog tog priznanja košarkaška reprezentacija Hrvatske mogla je nastupiti na Olimpijskim igrama 1992. godine u Barceloni gdje je bila jedina momčad koja je zastupala Hrvatsku. Tako smo se predstavili svijetu i pokazali im ratom pogođenu Hrvatsku. Poslije toga je došlo do formiranja saveza kakvog ga danas poznajemo i statuta koji se nije značajno mijenjao do danas.

HKS je najviša i najvažnija institucija što se tiče košarke kao sporta u našoj zemlji. Određuje i normira sva pravila te je zadužen da se sve provede u skladu s pravilima i načelima svjetske košarkaške organizacije FIBE.

FIBA je svjetska košarkaška organizacija zadužena za organizaciju svih najvećih svjetskih natjecanja, klupskih i reprezentativnih uključujući olimpijske igre, svjetska te europska prvenstva. Zaduženi su za regulaciju, provedbu i kontrolu pravila svih saveza koji su članovi FIBE. Tako je FIBA jedino jače tijelo od HKS-a i jedino je njemu HKS odgovoran što se tiče sportskog dijela poslovanja.

Ulaženje bilo kakve politike u savez ili košarkaški sport u Hrvatskoj FIBA maksimalno zabranjuje. Kažnjavajući to rigorozno visokim novčanim kaznama, ali izbacivanjem klubova i reprezentacija iz natjecanja. Sami HKS zato treba voditi i provoditi svoju neutralnu politiku bez utjecaja drugih, sukladno propisima i zakonima FIBE.

O radu i organizaciji HKS-a i hrvatskih reprezentativaca govori se pohvalno. Proteklih nekoliko godina organizirali smo razna europska i svjetska natjecanja mlađih kategorija, a u bliskoj budućnosti nadamo se istoj organizaciji u seniorskom uzrastu.² Seniorski EuroBasket bi bio logični slijed nakon svih prošlih godina i raznih organizacija prvenstava mlađih kategorija koje je organizirao HKS. Košarka je svakako široko poznati Hrvatski proizvod.

¹ <http://www.hks-cbf.hr/savez/o-hks-u> (1.10.2018.)

² <http://www.hks-cbf.hr/savez/o-hks-u> (1.10.2018.)

Najbolje svjedoči sljedeća činjenica da su dva Hrvata našla mjesto među najboljim igračima koji su ikad nastupili na Olimpijadi. To su Krešimir Ćosić i Dražen Petrović, dva košarkaška genijalca, članovi košarkaške Kuće slavnih. Krešimir Ćosić igrao je četiri puta na Olimpijskim igrama, osvojio je dva srebra i jedno zlato. Vlasnik je dva svjetska zlata i triju europskih zlatnih medalja. Dražen Petrović ima tri olimpijske medalje te je sudionik onog neponovljivog finala kada je protivnik slavnog Dream teamu bila reprezentacija Hrvatske.³

Hrvatska se može pohvaliti s tri člana Hall of Fame (Kuća slavnih) u Springfieldu – Krešimir Ćosić, Dražen Petrović, Mirko Novosel i od neki dan Dino Rađa⁴, a Toni Kukoč je koncem 2015. godine postalo potencijalni kandidati za Kuću slavnih.⁵ Isto tako uz gore navedene igrače Hrvatska je dala još neke mnogo svjetski poznate igrače poput Tvrdića, Jerkova, Plećaša, Petričevića, Giergiu, Nakića, Knegu, Perasovića i Tabaka.

Krajem osamdesetih i početkom devedesetih godina prošlog stoljeća Hrvatska je bila apsolutno klupska europska sila koju nitko nije mogao zaustaviti. Cibona koja je osvojila dva Kupa prvaka danas poznata kao Euroliga (1985. i 1986.) i dva Kup pobjednika kupova (1982. i 1987.). Jugoplastika je nakon njih osvojila tri Kupa prvaka (1989., 1990. i 1991.). Također među pedeset osoba koji su najviše pridonijeli Euroligi su Toni Kukoč, Krešimir Ćosić, Dražen Petrović i Dino Rađa.⁶

Ovi podaci samo govore koliko je zapravo košarka u Hrvatskoj jaka te koliko HKS treba uložiti napore da bi opet imali ovakva imena i rezultate koji su nadaleko i svjetski poznati. Mora se nastaviti raditi dalje jer potencijala ima samo nedostaje realizacija, jakih imena imamo što se tiče igračkog kadra, to dokazuju na klupskom planu svake godine iznova. Nažalost samo na reprezentativnom planu nikako da se uigraju i proigraju.

Sve ove gore navedene činjenice omogućuju nam uvid da vidimo koliko su košarkaši zastupljeni i cijenjeni u svijetu. Najbolja reklama za neku državu i u ovom slučaju njen turizam su sportaši jer njih će ljudi najbolje zapamtiti kada je u pitanju neka država.

2.1 Razine menadžmenta u HKS-u

Imamo tri razine. Prva je top menadžment. Druga je funkcijski menadžment, te treća koju čini operativni menadžment. Top menadžer može biti predsjednik uprave, izvršni direktor kluba,

³ <http://arhiv.slobodnadalmacija.hr/20040831/sport05.asp> (1.10.2018.)

⁴ <https://www.24sata.hr/sport/evo-ga-veliki-larry-bird-uveo-je-nasega-ra-u-u-hall-of-fame-589300> (2.10.2018.)

⁵ <http://www.hks-cbf.hr/savez/o-hks-u/> (2.10.2018.)

⁶ <http://www.euroleague.net/> (2.10.2018.)

sportski direktor i neposredni rukovoditelj i kontrolor, nadređenja menadžerima niže razine⁷ (Perkov, 2017).

Top menadžer usklađuje rad, procese i funkcije na razini cijele športske organizacije, te je usredotočen na ključne probleme i najhitnija rješenja; ne na operativne elemente funkcioniranja⁸ (Perkov, 2017).

Top menadžment u HKS-u čini predsjednik saveza Stojko Vranković koji ima sve moguće ovlasti i prava, ali i najveću odgovornost. Njegova bi zadaća trebala biti pokretanje projekta EuroBasketa kao ključnog projekta za razvoj košarke u Hrvatskoj. Uz njega u top menadžment još pripada i glavni tajnik koji ima sve ovlasti kao i predsjednik te ga može u bilo kojem trenutku zamijeniti. Oni čine najvažnije i najodgovornije osobe saveza. Zaduženi su za normalno i uspješno vođenje saveza kao i svih pripadajućih reprezentacija. Njihova glavna zadaća bi bila predstavljanje i lobiranje za projekt EuroBasketa u Hrvatskoj.

Njihov zadatak je postavljanje i realizacija ciljeva. Ciljevi za budućnost su stabilizacija saveza, razvoj mladih igrača, pronalazak jakih sponzora te veliki rezultati seniorskih vrsta. Upravo bi organizacija EuroBasketa mogla biti prijeko potrebna odskočna daska za velike rezultate.

Nakon njih u hijerarhiji slijedi funkcijski menadžment. Upravljaju samo jednim dijelom športske organizacije, npr: marketingom, financijama, objektima, administracijom, računovodstvom i sl. Gotovo da ne postoji ozbiljna športska organizacija koja nema bar tri profesionalca, koji rukovode u pojedinim segmentima (npr: generalni direktor) zbog decentralizacije funkcijski menadžeri dobivaju sve veći značaj jer moraju početi riskirati i donositi odluke (a ne ih samo izvršavati).⁹

U HKS-u funkcije funkcijskog menadžmenta drže pet funkcije, a to su odjel za financije koje čine Branko Sikirić koji je voditelj financija te dvoje referenata, nakon njih slijedi odjel za medije koje samostalno vodi Andrea Hitner i tehnička tajnica Vlatka Tomičić.

⁷ Perkov, D. (2016)., *Menadžment športskih organizacija* (skrpita), Zagreb: Sveučilište Libertas

⁸ Perkov, D. (2016)., *Menadžment športskih organizacija* (skrpita), Zagreb: Sveučilište Libertas

⁹ Perkov, D. (2016)., *Menadžment športskih organizacija* (skrpita), Zagreb: Sveučilište Libertas

Ured državnih reprezentacija je najveći po broju ljudi u sastavu funkcijskog menadžmenta, ali razlog tome je veliki broj reprezentacija koje spadaju pod nacionalni savez. Najvažnija osoba u ovom uredu je glavni tajnik Josip Vranković koji ujedno ima i ulogu stručnog tajnika.

Ostali ljudi su po funkcijama raspoređeni na sljedeći način jedan instruktor i ekonom te dvoje stručnih referenata. Postoji i povjerenstvo za natjecanje koje čini pet osoba, a to su dva povjerenika za Premijer i Prve lige za muškarce, dva povjerenika za Premijer ligu i Prve lige za žene i tehnička tajnica.

Gore navedena razina menadžmenta bi u slučaju organizacije EuroBasketa poprimila neke promjene koje zahtjeva FIBA te koji zbog pokroviteljstva države i lokalnih samouprava radi zakona mora poslovati tako da se osnuje posebno poduzeće naziva EuroBasket u Hrvatskoj isto je bilo i 2015. godine. Nažalost danas je ta firma u stečaju te su sva njena dugovanja prešla na HKS. To je pokazatelj loše i neorganizirane raspodjele poslova koje bi se po gore spomenutoj strukturi trebalo izbjeći.

Treća razina je operativni menadžment. Menadžeri prve upravljačke linije; najbrojniji (ali praktično s najmanje utjecaja). Predstavljaju odlučujući faktor za funkcioniranje organizacije jer je upravljanje bez trenera nekvalitetan i nekompetentan proces. Treneri se služe alatima, sredstvima, metodama, mehanizmima, postupcima i procedurama istim kakvim i svi drugi menadžeri. Ono što je najvažnije, operativni menadžeri finaliziraju osnovnu športsku djelatnost na športskom terenu¹⁰

U HKS-u su to treneri reprezentacija bilo to muških ili ženskih, ima ih četrnaest jer ima isto toliko reprezentacija. Najmlađa reprezentativna selekcija je U-14, a seniorska muška i ženska su najviši mogući rang. Sveukupno ima četrnaest reprezentacija od kojih je osam muških i šest ženskih. Treneri su odgovorni za rezultate i igru svojih momčadi, prvi će odgovarati i biti smijenjeni ako je rezultat loš ili ne ispunjava ciljeve koji su prethodno zadani.

2.2. Hrvatska košarkaška reprezentacija

HKS-u reprezentacija je najvažniji resurs. Savez postoji zbog reprezentacije jer reprezentacija dovodi sponzore, promovira igrače i savez te daje smisla samoj košarci u Hrvatskoj. Jedan od razloga organizacije treba biti jaka reprezentacija koja će obilježiti organizirano prvenstvo.

¹⁰ Perkov, D. (2016)., *Menadžment športskih organizacija* (skrpita), Zagreb: Sveučilište Libertas

Tako ljudi i sponzori najlakše upamte neku momčad te onda imaju želju i motiv za posjetiti neku lokaciju ili sponzorirati buduće ciljeve saveza.

Reprezentacija samostalno nastupa od 1992. godine kada je priznata od strane Međunarodne košarkaške organizacije poznate kao FIBA. Reprezentaciji je to omogućilo i nastupanje na ljetnim Olimpijskim igrama u Barceloni 1992. Taj nastup je od izrazite važnosti za Hrvatsku jer je međunarodna zajednica odugovlačila s priznanjem neovisnosti Hrvatske.

Antun Vrdoljak predsjednik HOO-a ispričao kako je došlo do toga nastupa povodom 25-te obljetnice nastupa na tim Olimpijskim igrama: "Za nastup Hrvatske u Barceloni najveće zasluge idu tadašnjem predsjedniku Međunarodnog olimpijskog odbora Juanu Antoniju Samaranchu koji se svojski založio za naše sportaše iako Hrvatska još nije bila primljena u Ujedinjene narode, što je dotad bio uvjet za sve zemlje. Zahvalnost dugujemo i pokojnom predsjedniku Tuđmanu koji je bio sportski zanesenjak i koji je odmah prepoznao važnost sudjelovanja naših sportaša na Igrama kao šansu za promoviranje naše mlade države".¹¹

Omogućivši Hrvatskoj da se na najvećem mogućem natjecanju koje postoji promovira i pokaže ratom pogođenu zemlju. Košarkaši nikad nisu bili jači i imali bolju momčad od te koja je nastupala u Barceloni 1992. Momčad predvođena legendarnim kapetanom i nažalost prerano preminulim Draženom Petrovićem.

Rezultat s Olimpijskih igara 1992. godine je primjer rezultat koji će uvijek ostati upamćen u narodu zbog specifičnosti postignutog uspjeha. Pravi primjer kako jedan rezultat može obilježiti jednu generaciju i tako zauvijek ostati upamćena u narodu i svijetu. Tadašnji igrači koji su nastupali dobili su status legendi. Turisti koji posjećuju Hrvatsku također znaju za 1992. godinu i igrače koje su tada nastupili, a to je najbolja reklama što se može dobiti.

Nakon tog je slijedilo nastupanje na Europskom prvenstvu 1993. u Njemačkoj. Hrvatska je osvojila broncu kao i na Svjetskom prvenstvu godinu poslije u Torontu te na Europskom prvenstvu u Grčkoj 1995. gdje su otišli s dodijele jer nisu htjeli podržati dodjelu i himnu Jugoslavije koja je u tom trenutku još uvijek bila agresor na Hrvatsku.

Nakon toga dolazi do pada. Loše vodstvo saveza je to još više potaklo. Posljednji puta Hrvatska je na postolju bila 1995. godine u Ateni i od tada svjedočimo konstantnim

¹¹ <https://www.tportal.hr/sport/clanak/proslo-je-25-godina-cijela-hrvatska-to-pamti-foto-20170912> (3.10.2018)

razočaranjima. Većinu smo natjecanja propustili, samo nastupanje na nekom velikom natjecanju bi bio uspjeh, a kada bi se i kvalificirali rezultat bi bio loš i zanemariv.

Tablica 1 Plasmani Hrvatske na svim velikim natjecanjima od osamostaljenja

Godina	<u>Olimpijske</u> <u>igre</u>	<u>Svjetska</u> <u>prvenstva</u>	<u>Europska</u> <u>prvenstva</u>	<u>Mediterranske</u> <u>igre</u>
1992.	 srebro			
1993.			 bronca	 srebro
1994.		 bronca		
1995.			 bronca	
1996.	7.			
1997.			11.	5.
1999.			11.	
2001.			7.	
2003.			11.	
2005.			7.	
2007.			6.	
2008.	6.			
2009.			6.	 zlato
2011.			>12.	
2013.			4.	
2014.		10.		
2015.			9.	
2016.	5.			

Izvor: Wikipedia, Hrvatski košarkaški savez: Plasmani na velikim natjecanjima. Dostupno na: https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Hrvatska_košarkaška_reprezentacija#Plasmani_na_velikim_natjecanjima (pristupano 07.10.2018.)

U tablici možemo vidjeti plasmane Hrvatske na svim velikim natjecanjima na kojima je nastupala od samostalnosti. Najbolje razdoblje je bilo od 1992.-1995. Hrvatska je tad na svim natjecanjima na kojima je nastupala kao što se vidi osvojila medalju.

2.3. Najveći uspjesi reprezentacije

Najveći uspjeh je svakako nastup i srebro iz Barcelone. U naslovu prije posvećenost je bila na političkoj konotaciji toga događaja kako je do njega došlo i što je to za Hrvatsku značilo, a sad će se sportska strana priče proučiti.

Nastup u Barceloni 1992. godine, kao što je već spominjano, je najvažniji i najveći uspjeh košarkaške reprezentacije. Nikad jača Hrvatska suprotstavila se tada najjačoj momčadi ikad okupljenoj, legendarnom američkom Dream Teamu predvođen najvećim košarkašem u povijesti Michaelom Jordanom. Ostali igrači te legendarne momčadi redom su bili velikani: Barkley, Bird, Drexler, Ewing, Magic Johnson, Laettner, Malone, Mullin, Pippen, Robinson, Stockton. Predvođeni legendarnim NBA trenerom Chuck Dalyom. Hrvatsku su predstavljali sljedeći igrači: Alanović, Arapović, Cvjetičanin, Gregov, Komazec, Kukoč, Naglič, Perasović, Petrović, Rađa, Tabak, Vranković, te izbornik Petar Skansi.

Hrvatska je osvojila srebro zlatnog sjaja s rezultat 117:85. Amerikanci su na Igrama pobjeđivali s prosječno 43,8 koša, tako da bi se moglo reći da je Hrvatska dobro prošla. Samo su Hrvatska dva puta i Portoriko u četvrtfinalu izgubili s manje od 40 koševa zaostatka.¹² Bila je to prva velika reklama u svijetu za Hrvatsku. Svi su čuli za malu i ratom pogođenu Hrvatsku.

Prvo Europsko prvenstvo na kojem su košarkaši nastupali igralo se u Njemačkoj 1993. godine, te je slijedilo odmah nakon trijumfalnih Olimpijskih igara. Nažalost to je bilo najtužnije natjecanje za košarkaše jer se desila šokantna smrt kapetana i lidera momčadi Dražena Petrovića.

Hrvatska je nastupila na Euru s motivom za osvajanjem naslov u čast neprikosnovenog vođe Dražena. Hrvatska predvođena Rađom, Kukočem i društvom deklasira sve protivnike grupnoj fazi. U četvrtfinalu pobjeđuju Bosnu i Hercegovinu zatim su i ih u polufinalu čekali stari znanci Rusi. Rusi su zasluženo pobijedili i prošli u finale. Hrvatskoj je ostala utakmica za treće mjesto u kojoj sav bijes zbog poraza od Rusa iskaljuje na Grcima koje pobjeđuju s nevjerojatnih četrdeset koševa razlike.

¹² <http://crosarka.com/rubrike/nostalgija/dvadeset-godina-od-sraza-s-dream-teamom-u-barceloni-1207> (4.10.2018.)

Uzeli su brončanu medalju, te tako odali počast Draženu. Hrvatska je nastupala u na tom Euru u sastavu: Perasović, Rađa, Stojko Vranković, Tabak, Komazec, Cvjetičanin, Arapović, Alanović, Kovačić, Mršić, Žurić, Gregov te izbornik Mirko Novosel.¹³

Nakon toga slijedi Svjetsko prvenstvo 1994. godine u Torontu. Hrvatska nošena prethodnim uspjesima odlazi puna očekivanja na Svjetsko prvenstvo te se nada revanšu protiv Dream Team-a. Nije to bio originalan Dream Team iz Barcelone, ali također su igrala velika i jaka imena za Amerikance.

Svi su vidjeli Hrvate kao jedinu moguću prijetnju Amerikancima. Hrvatska je opet projurila prvom i drugom fazom natjecanja i pomela protivnike. U polufinalu nas je opet čekala dobro poznata Rusija. Nažalost rezultat je bio kao i prethodne godine, Rusija je zaslužno pobijedila i prošla dalje. Hrvatska je u borbi za treće mjesto igrala s Grcima koje lako pobjeđuje. Hrvatska se okitila brončanom medaljom.

Bronca se tada smatrala neuspjehom. Hrvatska je to ljeto imala sedam pobjeda i samo jedan poraz. Nastupili smo u sljedećem sastavu: J. Vranković, Gregov, Komazec, Kukoč, Alanović, Žurić, Pejčinović, S. Vranković, Cvjetičanin, Jurić, Rađa, Mršić, te izbornik Giergia.¹⁴

Slijedi Europsko prvenstvo 1995. godine u Ateni. To je posljednja medalja za Hrvatske košarkaše, s nekog velikog natjecanja.

Hrvatska je kao i prijašnjih godina u grupi pobijedila sve protivnike i s prvog mjesta išla u četvrtfinale s Italijom koja je pobijedena bez previše muke. U polufinalu su nas čekali Litavci predvođeni Sabonisom. Nažalost je Hrvatska bila na krivoj strani, tj. gubitničkoj. U utakmici za treće mjesto opet čeka nas Grčka ovaj put u ulozi domaćina. Pobijedeni su uz dosta muke, a Hrvatska uzima bronz. Hrvatska je nastupala u sljedećem sastavu Kukoč, Rađa, Komazec, Perasović, Alanović, Mršić, Žurić, Gregov, Pejčinović, Marić te Stojko i Josip Vranković predvođeni izbornikom Aleksandrom Petrovićem.

EuroBasket u Ateni ostao je u sjećanju i po tome što su hrvatski košarkaši nakon što su primili brončane medalje ostali na postolju sve dok Litavcima nije dodijeljeno srebro, a zatim

¹³ <https://gol.dnevnik.hr/clanak/povijest-hrvatske-na-eurobasketima-drazenu-u-cast-i-dzordzeviceva-trica---300364.html> (4.10.2018.)

¹⁴ <http://www.jutarnji.hr/sport/kosarka/sjecanje-na-toronto-1994.-bilo-je-to-vrijeme-kad-je-bronca-na-svjetskom-prvenstvu-bila-neuspjeh/687322/> (4.10.2018.)

su napustili dvoranu ne želeći slušati jugoslavensku himnu zbog tadašnje agresije na Hrvatsku.¹⁵

Ova medalja je također izazvala iznenađujuću reakciju javnosti. Najbolje će ju dočarati izjava tadašnjeg izbornika Ace Petrovića: "Tijekom leta u Hrvatsku svi smo bili uvjereni da smo napravili velik rezultat. Nismo bili spremni za šok koji ćemo doživjeti. Kad smo sletjeli, odmah smo shvatili da su struka i javnost našu broncu proglasili debaklom. Nismo mogli vjerovati".¹⁶

Zadnji je to veliki rezultat Hrvatske košarke na nekom natjecanju. Izuzevši osvajanja zlata na Mediteranskim igrama 2009. godine na kojem igraju mladi igrači reprezentacije jer samo natjecanje nema prestiž za velike igrače, ali i sami savez.

Nakon toga došli su loši dani za HKS i reprezentaciju. Oproštaji nositelja reprezentacije koji su osvajali medalje i ne rad s mladim vrstama. Igračima je bio novac bitniji od reprezentativnih obaveza pokazujući kako im nije stalo niti ih je briga za nacionalnu momčad koja u svijetu pokazuje jednu čast i ponos igranja.

Spojimo li to s lošim vodstvom u nacionalnom savezu gdje su se gledali vlastiti profit i isključivo svoje interese, zanemarujući razvoji ligi i mlađih vrsta. Loša organizacija skupine EuroBasketa u Zagrebu 2015. kada je Hrvatska bila jedina zemlja koja je završila s gubitcima, a ne ostvarila dobit, onda je jasno o kakvom se rasulu radi.

Zadnjih godina se i to počelo mijenjati. Dolazak novog vodstva kojeg predvode legende iz najuspješnijih košarkaških dana i novi mladi entuzijastični igrači. Osvojili su tri naslova europskih prvaka te dva treća mjesta na svjetskim prvenstvima mlađih kategorija u zadnjih šest godina. To pruža nadu u promjene i zato treba pokušati s organizacijom jednog ovakvog velikog natjecanja poput EuroBasketa da se konačno pokrenu neke vidljive promjene.

3. ORGANIZACIJA EUROBASKETA

EuroBasket je najveće natjecanje za košarkaše u Europi te se igra se od 1935. godine. Za dobivanje domaćinstva potrebna je kotizacija u iznosu od 6 milijuna eura. Država domaćin mora garantirati barem pola iznosa, ostalo uplaćuje nadležni savez i sponzori. Minimalno pet

¹⁵ <https://gol.dnevnik.hr/clanak/povijest-hrvatske-na-eurobasketima-drazenu-u-cast-i-dzordzeviceva-trica---300364.html> (5. 10.2018.)

¹⁶ <https://www.24sata.hr/sport/ajmo-nazad-na-postolje-nasa-agonija-traje-dugih-18-godina-332828> (5.10.2018.)

godina unaprijed se treba kandidirati uz visoku razine organizacije te jake sponzore i suvremene dvorane kao glavne adute kandidature.

Zašto Hrvatska? Turistički je poznata uz pristupačne cijene te je na dobrom glasu. Također lako je dostupna iz većeg dijela Europe te ima poznate igrače kao i postojeću infrastrukturu.

EuroBasket u Hrvatskoj bi se igrao u četiri najveća grada: Zagreb, Split, Zadar i Osijek. To su gradovi s međunarodnim aerodromima i velikom i raznolikom ponudom.

Natjecanje bi bilo početkom devetog mjeseca dok još traje turistička sezona. Dvije faze natjecanja. Prva faza bi bila grupna faza igrala bi se u sva četiri grada: Arena Zagreb (Zagreb), Spaladium arena (Split), dvorana Krešimira Ćosića (Zadar) i Gradski vrt (Osijek). Svaka momčad igra pet utakmica u sedam dana. Poslije toga slijedi druga faza, to je knock out faza ona se igra u dva najveća grada u ovom slučaju Zagreb i Split. Finale bi bilo u Zagrebu drugu nedjelju od početka natjecanja s početkom u 21 sat u Areni Zagreb.

Za Hrvatsku bi sama organizacija značila promociju u Europi, ali i u cijelom svijetu zbog televizijskih prijenosa, poznatih igrača koji bi nastupili te internet oglašavanje putem portala i društvenih mreža. Došlo bi i do obnavljanja postojeće infrastrukture. Obogaćivanje turističke ponude i razvitak sportskog turizma koji bi time postao značajna grana u Hrvatskom turizmu. Poticanje djece da se bave košarkom i općenito sportom pošto je u Hrvatskoj sve više pretile djece.

Jedan od ciljeva bi trebao biti spajanje sportske ponude s turističkom, a neki od primjera moguće suradnje su dogovaranje aranžmana s putničkim agencijama da se uz samu kartu za utakmicu omogući i kvalitetan smještaj, omogućiti obilazak ostatka Hrvatske da turisti vide sve čari koje im se mogu ponuditi osim samog prvenstvo te promocija domaćih specijaliteta i delicija. Širokom ponudom treba svima omogućiti udio u turističkoj ponudi Hrvatske, a da to nije samo sunce i more koji se stalno nude kad se dođe u Hrvatsku.

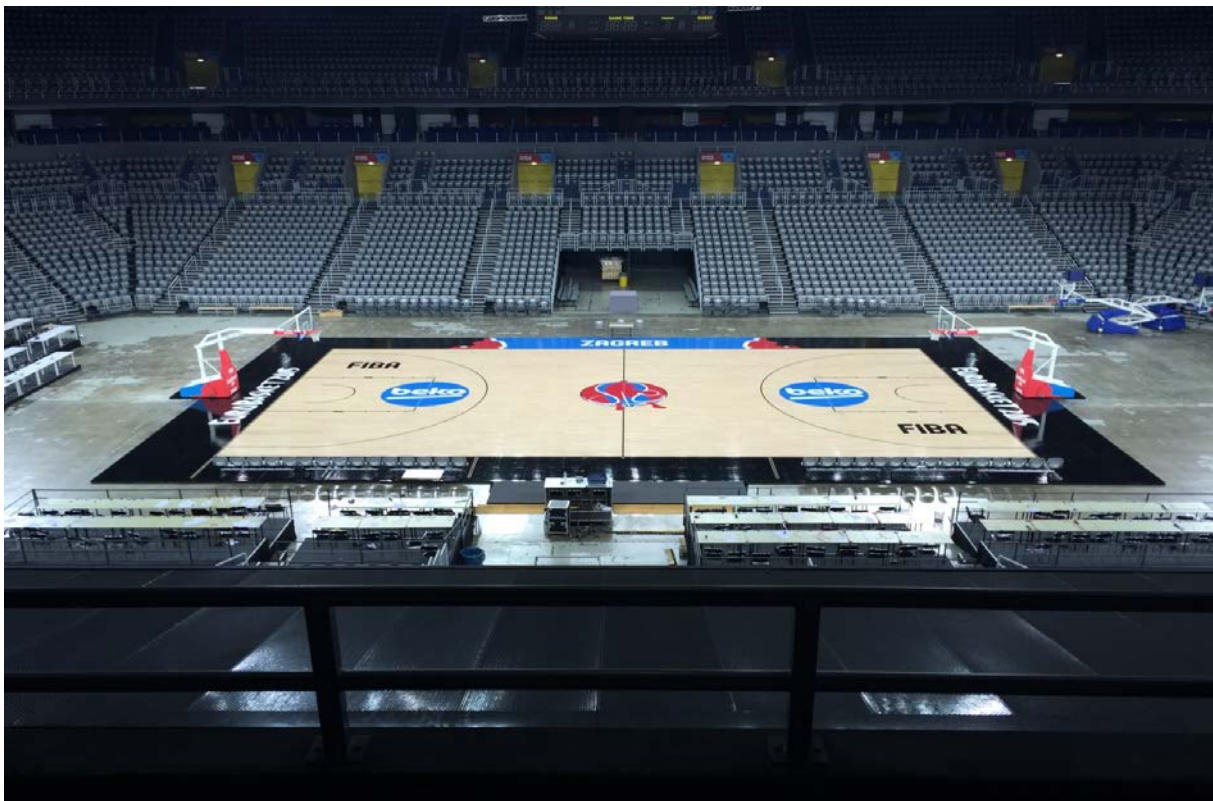
Na taj način dio prihoda slio bi se u državni proračun, a EuroBasket s 24 zemlje sudionice i minimalno 100.000 stranih navijača koji bi u dva tjedna krstarili cijelom Hrvatskom. Prodaja TV prava na svih pet kontinenata i marketingom koji se može napraviti mogao bi to biti zgoditak za Hrvatsku. Za razliku od nekih drugih sportskih manifestacija koje su bile organizirane u Hrvatskoj.

3.1. Organizacija EuroBasketa u Zagrebu 2015. Godine

Košarka je zastupljena u 213 zemalja svijeta u velikoj većini i na profesionalnoj razini. Slobodno se može zaključiti da je riječ o jednom od najpopularnijih svjetskih sportova.

Zagreb je 2015. godine bio domaćin jedne od skupine Eurobasketa na kojem su u Zagrebu uz Hrvatsku natjecale i reprezentacije Grčke, Slovenije, Gruzije, Nizozemske i Makedonije.

Slika 1 Arena Zagreba za vrijeme EuroBasketa u Zagrebu 2015.

Izvor: FIBA, Connor Sports. Dostupno na <http://www.connorsports.com/fiba> (pristupano: 09.10.2018.)

EuroBasket je pridonio promidžbi grada Zagreba na svjetskoj turističkoj sceni jer su utakmice prenosile mnogobrojne svjetske televizijske postaje. EuroBasket je privukao velik broj turista ponajviše iz Slovenije, Makedonije i Grčke koje su blizu Hrvatske te nešto udaljenije Nizozemske i Gruzije kojima je glavni motiv dolaska bio sami EuroBasket, a uz to su za dana održavanja Eurobasketa imali priliku upoznati turističku ponudu grada Zagreba.

Grupu u Zagrebu obilježili su navijači Slovenije kojih je na svakoj utakmici bilo više od pet tisuća. Najbolji primjer je utakmica s Hrvatskom koja iako je bila domaćin nije imala

domaćinsku atmosferu u dvorani jer su bili nadglasani od mnogobrojnih navijača Slovenije. Slovenija je tako na svim utakmicama imala domaćinsku atmosferu.

EuroBasket iz 2015. treba poslužiti kao ogledni primjer za buduću organizaciju. Prvenstveno radi loših stvari koje su se desile kao što su prazne tribine na zadnje dvije utakmice kad je igrala Hrvatska, loše oglašavanje i reklamiranje samog natjecanja koje se održavalo u Zagrebu, skromna ponuda za navijače i turiste kojima nije ponuđen nikakav dodatni sadržaj osim samih utakmica i ono najvažnije veliki financijski gubitci zbog kojih je HKS i danas ima blokadu računa. Primjer katastrofalne organizacije bio je i račun za catering koji je za osam dana održavanja natjecanja catering iznosio milijun kuna.¹⁷

Dolazak turista na košarkaško prvenstvo opisujemo kao pasivni sportski turizam koji podrazumijeva prisustvovanje sportskom događaju kao gledatelj odnosno događajni sportski turizam koji uključuje putovanje radi gledanja sporta¹⁸

3.2. Plan aktivnosti za organizaciju EuroBasketa

Plan aktivnosti treba biti takav da pokrije veliku listu kriterija i zahtjeva za jedno ovakvo veliko natjecanje jer navijačima i sponzorima treba ponuditi nešto specijalno i posebno kako bi ih se privuklo. Dolje navedene točke organizacije samo su neke od stvari koje treba napraviti prije i za vrijeme natjecanja kako bi se sve moglo planirati i pratiti te kako bi samo natjecanje prošlo bez većih poteškoća s najboljom mogućom organizacijom.

- Osmišljavanje koncepta marketinga i promocija sportskog događaja: osmisliti marketinški mix kako privući navijače i sponzore na sam EuroBasket.
- Promovirati košarku među ljudima, pogotovo djecom da ih se zainteresira za buduće bavljenje sporta. Osmisliti maskotu natjecanja kojom će se obilježiti natjecanje kao što je to primjer bio na Univerzijadi u Zagrebu 1987. godine kad su svi zapamtili maskotu Zagija koja je još uvijek poznata među ljudima.
- Promoviranje putem interneta, novina i televizije treba biti prioritet jer su to najrašireniji mediji. Izrada posebnih marketinških akcija za pridobivanje navijača na primjer ponuditi paket ulaznica za sve utakmice po određenim gradovima, razne nagradne igre gdje s mogu osvojiti karte i dresovi igrača sudionika, sponzori koji će

¹⁷ <https://www.24sata.hr/sport/ajmo-nazad-na-postolje-nasa-agonija-traje-dugih-18-godina-332828> (7.10.2018.)

¹⁸ Bartoluci M. (2013.) Upravljanje razvojem turizma i poduzetništva – turistička politika, razvoj i poduzetništvo u turizmu, Zagreb, Školska knjiga d. d.

voditi na natjecanje. Angažiranje vanjskih suradnika (marketinška agencija s iskustvom u takvim događanjima). Ponuditi navijačima jedinstveno i ne zaboravno iskustvo zbog kojeg će opet htjeti posjetiti Hrvatsku, ali i samu košarkašku utakmicu. Ponuditi i dodatne sadržaje, a ne samo utakmicu.

- Uređenje lokacije i produkcije: urediti dvorane i sve ostale popratne sadržaje kako bi natjecatelji, ali i gledatelji imali najbolje uvjete. Potrebno je vrhunsko uređenje u obilježjima EuroBasketa. Igranje u najboljim i najvećim dvoranama ili arenama. Angažiranje vanjskih suradnika specijaliziranih za uređenje te urediti u bojama grada domaćina i samog natjecanja. Produkcija generalno mora biti na visokoj razini zbog same važnosti i veličine natjecanja.
- Catering: angažirati pravu specijaliziranu catering službu koja može opskrbiti jedno ovakvo natjecanje s hranom i pićem. Napraviti pravu ponudu za VIP goste. Potrebna vrhunska posluža za jedno ovakvo natjecanje. Obavezno ponuditi gostima domaće specijalitete kako bi još bolje upoznali Hrvatsku.
- Event osoblje: vlastiti ljudi iz organizacije i volonteri koji će se brinuti o cijelom događaju, posebno da sve utakmice prođu u redu. Njihov glavni zadatak držati sve pod kontrolom. Svatko ima točno određen zadatak što mora raditi od brige o navijačima do samih igrača da im ništa ne bi nedostaje. Brinu se o samom događaju da prođe bez većih problema.
- Služba za transport: vanjski suradnici koji će svojim busevima i kamionima izvršiti transport. Angažiranje buseva za prijevoz igrača i administracije od dvorane do hotela. Moguć i prijevoz navijača kada ostave automobile na udaljenim parkinzima. Prijevoz tehnike kamionima do dvorana radi opremanje samih dvorana za natjecanje.
- Najam opreme i tehnike: unajmiti firmu koja može osigurati visoku kvalitetu opreme za jedno ovakvo natjecanje u to je uključeno dopremanje koševa, parketa, pomoćnih tribina, razglasa, zvučnika i ostalih sadržaja kako bi se samo natjecanje moglo održati.
- Kontroling i analiza: suradnici unutar organizacije koji će se baviti analizom dobivenih rezultata i jesu li prošli prema očekivanju, te u najboljem redu. Kontroling svih zaposlenih jesu li radili posao za koji su bili zaduženi. Nakon cijelog natjecanja vidjeti dobivene rezultate proanalizirati gdje se i kako se moglo bolje. Vidjeti isplativost samog natjecanja i njegovu uspješnost, te eventualnu dobiti ili gubitak.

- Upravljanje prihodima i rashodima: unutar same organizacije posebna služba za financije koja će se brinuti o tome. Savjetovati se sa stručnom službom za financije poput ministarstva financija ili vanjskih suradnika (računovođa).
- Izrada vizualnog identiteta: u pokušaju da se uspostavi jedinstven i prepoznatljiv imidž i vizualni identitet. Organizatori Eurobasketa najprije trebaju shvatiti da je vizualni identitet bitan dio cjelokupnog marketinškog plana jer će se tako ljudi moći povezati sa samim natjecanjem.

Tablica 2 Tablica s financijama kako bi to trebalo izgledati kod organiziranja jednog ovakvog događaja.

Prihodi	Rashodi	Ukupno
Ulaznice – 48.000.000 kn	Najam dvorani – 5.405.000 kn	Ukupni prihodi- 90.625.000 kn
Suveniri – 1.075.000 kn	Kotizacija – 45.000.000 kn	Ukupni rashodi- 74.672.800 kn
Sponzori – 3.000.000 kn	Prijevoz – 190.800 kn	Ukupna dobit- 15.952.200 kn
TV prava – 2.000.000 kn	Hoteli – 1.780.000 kn	
Država – 27.000.000 kn	Osoblje – 1.300.000 kn	
Gradovi – 8.500.000 kn	Osiguranje – 1.850.000 kn	
Donacije – 300.000 kn	Catering – 1.997.000 kn	
Ostalo – 750.000 kn	Suci i delegati – 1.750.000 kn	
	Marketing – 2.500.000 kn	
	Dekoracija i obnova – 3.700.000 kn	
	Ceremonija – 200.000 kn	
	Ostalo – 4.500.000 kn	

Izvor: Vlastita izrada. U tablici su uzeti podaci s EuroBasketa u Sloveniji, te prilagođeni hrvatskim uvjetima. Primjer kako bi to izgledalo u Hrvatskoj. Uz cijene najma dvorana, sponzorstava i pomoć gradova i države.

- Uspostava sustava natjecanja: grupna faza natjecanja igra se u četiri grada domaćina nakon toga slijedi knock-out sustav na jednu utakmicu. Finale se igra u glavnom gradu i najvećoj dvorani.
- Welcome služba: posebna služba koja se brine o dočeku sportaša i stručnog stožera.

- Izrada i dizajn grafičkog znaka Eurobasketa (simbola ili logotipa) čini središnji dio njegova identiteta.
- Logotip u službi kao simbolična ikona vrijednosti i prestiža događaja.
- Službena maskota koja će predstavljati vizualni identitet natjecanja i biti svugdje prepoznatljiva, te uz to biti vezana za predstavljanje Hrvatske i nekog simbola Hrvatske.
- Vip club: Posebne i otmjene lože za visoke dužnosnike iz političkog i kulturnog svijeta koji su pozvani. Osigurani parking unutar dvorane, hranu i piće tijekom cijele utakmice. To su najbolja mjesta u dvorani. VIP dio ima svoju poslugu i ostale službenike koji se brinu za njih. Spoj vlastitog osoblja i vanjskih suradnika u ovom slučaju.
- Media centar i press room: vlastiti i vanjski suradnici koji će javnost obavještavati o rezultatima događanja i aktivnostima vezanim za EuroBasket. Posebni dio na tribini bit će osiguran za njih, te posebna prostorija unutar dvorane koja će služiti kao media centar za sve novinare koji će doći iz cijelog svijeta.
- Akreditacijski sustav natjecanja: prijave, identificiranje i kontrola momčadi koje se žele natjecati ili se natječu na EuroBasketu. To provode suradnici i delegati koji su zaduženi za regularnost natjecanja.
- IT sustavi i oprema : unajmljivanje vanjskih stručnjaka specijaliziranih za informatiku. Opremanje Eurobasketa najboljom informatičkom opremom. Zaduzeni za prvobitnu i točnu provedbu svih relevantnih podataka i rezultata koji se dogode.

4. UTJECAJ EUROBASKETA NA SPORTSKI TURIZAM U HRVATSKOJ

Najbolji primjer za planiranje i organizaciju ovakvog natjecanja u Hrvatskoj je susjedna Slovenija i njihova organizacija EuroBasketa 2013. godine. Temeljem njihovih podataka koje su dobiveni u suradnji Slovenije i slovenskog Ekonomskog fakulteta Hrvatska može predvidjeti kako bi to približno izgledalo.

Slovenski košarkaški savez organizirao je Eurobasket za 12,93 milijuna eura (hospitality, uređenje dvorane, sponzorske aktivnosti). U slučaju Hrvatske ta brojka bi bila oko 10 milijuna eura jer Hrvatska ima izgrađenu infrastrukturu (dvorane i ceste), koje bi samo trebalo malo obnoviti i urediti za samo natjecanje.

Nakon odbitaka u Slovenskom savezu ostalo je čistih 510.000 eura. Iznos kojem se Hrvatska može samo nadati i težiti se ne ponovi EuroBasket 2015. godine i duga od skoro milijun eura.

Prosječni turist na Eurobasketu dnevno je trošio 180 eura na prijevoz, smještaj, hranu i ulaznice, što je 46 eura više nego što troši kad stigne na odmor tijekom ljeta na slovensko more. Stranci, službene osobe su na Eurobasketu trošili dnevno 210,5 eura, a novinari 191,5 eura. Hrvatska bi se mogla nadati sličnoj brojci samo treba umanjiti za cijenu ulaznice koje su u Sloveniji bile dosta skuplje nego što bi to bilo u Hrvatskoj. Primjer za vrijeme EuroBasket u Sloveniji najskuplje karte koštale su i preko 100 eura dok je u Hrvatskoj za vrijeme grupne faze 2015. godine najskuplja karta iznosila 250 kuna.

Na dodatnu potrošnju su svi stranci za vrijeme Eurobasketa potrošili 32,3 milijuna eura. U Hrvatskoj teško da bi s postigla ovakva brojka jer su stvari jeftinije nego u Sloveniji, ali nekih 30 milijuna bi se moglo očekivati.

Čak 90,1 posto stranaca je nakon Eurobasketa odlučilo ponovno posjetiti Sloveniju. Za Hrvatsku bi isto takav postotak ako ne i veći mogao vrijediti jer smo puno poznatija turistička zemlja od Slovenije, te može ponuditi puno više turistima.

U košarkaške škole se upisivalo tijekom 2012. i 2013. godine 60 posto više djece nego ranije. Ovaj podatak je podatak kojem Hrvatska mora težiti i biti joj jedan od ciljeva organizacije da se što više djece zainteresira.

Država je od PDV-a Eurobasketa u Sloveniji uprihodila 6,4 milijuna eura, što je 400.000 eura više nego je Vlada platila kotizaciju za Eurobasket. Još jedan primjer da država organizacijom ne bi bila na gubitku.

Neto dobit na razini države od Eurobasketa bila je 23,7 milijuna eura. Dobit koja prikazuje čemu Hrvatska mora težiti, te da ovo nije dobit samo za košarku i košarkaški savez nego i za državu općenito.

Nakon svih ovdje gore navedenih podataka može se vidjeti da s pravim pristupom jedno ovako veliko natjecanje svakako isplati ne samo za košarku u Hrvatskoj nego i za sva ostala područja pogotovo za turizam koji bi se na ovaj način još više razvijao. Pogotovo sportski turizam kao cjelina koja u Hrvatskoj ima jako puno prostora za napredak.

Cilj sportskog turizma treba biti ono što jedino LifeClass terme nude u Hrvatskoj, a to je privući strane reprezentacije i klubove, uz organizaciju međusobnih utakmica i uz odgovarajući smještaj i korištenje raznih turističko-sportskih i rekreacijskih sadržaja (devizni priljev).¹⁹

Godišnje se može očekivati preko 30.000 punih pansiona + prihodi od izvan-pansionske potrošnje domaćih i stranih sportaša košarkaša + trenera, funkcionara i tehničkog osoblja reprezentacije i klubova + domaćih i stranih navijača – gostiju.²⁰

Paralelno uz sportski turizam ide i zdravstveni turizam koji također u Hrvatskoj nije razvijen kako bi mogao biti. Pogotovo kada se zna da je Hrvatska bogata vodom i termalnim izvorima kao rijetka koja zemlja na svijetu.

Nastavak nakon EuroBasketa bi trebali biti razni košarkaški turniri poput tri na tri koji se mogu igrati diljem hrvatske jer za teren nije potrebno puno prostora, te se gotovo na svim mjestima može postaviti. Mogu ga igrati svi dobni uzrasti i ne iziskuje velike novčane izdatke. Sponzori će vrlo lako pokriti troškove, a nagradni fond ne treba biti pretjerano veliki uz nekoliko sponzorskih proizvoda i taj se dio pokrije bez većeg problema

Primjer iz Slovenije govori i o povećanju interesa za košarkom kod djece to isto treba iskoristiti tako da se uz stručni kadar još bolje krene raditi s djecom jer uz stručne trenere i voditelje djeca će prije i lakše zavoljeti sport.

4.1. Turizam i sport u Hrvatskoj

Turizam i sport postaju vodeće ekonomske aktivnosti u svijetu, a mnoge zemlje i regije okreću se turizmu i sportskom turizmu kao jednom od glavnih nositelja gospodarskog razvoja. Hrvatska u tome nije iznimka i ima dugogodišnju tradiciju turizma, ali i sportskih uspjeha i vrsnih sportaša kao najboljih promotora Hrvatske. Hrvatska posjeduje vrijedne turističke resurse te sportske destinacije i objekte. Prije svega, bogatstvo kulturne i povijesne baštine, prirodne atrakcije, posebno obala s otocima i povoljnom klimom, kao i blizina glavnih europskih emitivnih središta čine osnovu za razvoj hrvatske turističke ponude.²¹

Bjelolasica je bila spoj turizma i sporta, ali nakon velikog požaru sve je propalo. Sva obećanja vlade i nadležnih institucija za obnovom ostala su samo prazna obećanja. To je bilo najbliže

¹⁹ Andrijanić, A., Menadžment sportskog turizma i wellnesa (skripta), Sveučilište Libertas ,Zagreb

²⁰ Andrijanić, A., Menadžment sportskog turizma i wellnesa (skripta), Sveučilište Libertas ,Zagreb

²¹ <https://hrcaak.srce.hr/file/82482> (9.10.2018.)

središte cjelogodišnjem sportskom turizmu u Hrvatskoj. Bjelolasica je nudila pripreme za sve moguće sportove i njihove timove. Imala dvorane, teretane i igrališta koje su svi mogli koristiti kako im je najbolje trebalo za određeni sport. Sami rekreativci ili turisti mogli su doći i uživati u određenoj rekreaciji bilo da su u apartmanskome smještaju ili hotelskom. Uz to bili su na svježim i čistom zraku zbog specifičnog mjesta. U zimskom razdoblju bonus je snijeg koji je često znao padati i tako pružiti još jedan užitak ne samo turistima nego i sportašima zimskih sportova.

4.2. Sportski turizam u Hrvatskoj

Sportski turizam je specifični oblik turizma koji se zasniva na motivaciji za putovanjem i na sadržaju boravka u određenoj turističkoj destinaciji, u kojoj je sport glavni motiv putovanja i boravka turista u tom turističkom odredištu.²² Sportski turizam u Hrvatskoj se svodi na određene pojedince kao organizatore takvih sportskih događanja. Nema tu nikakvih rezultata strateške i dugoročne vizije države kao i u svemu u životu bez strateških i planskih projekata nema dugoročnog razvoja, a samim time i uspjeha.

U Hrvatskoj zbog toga dolazi do propadanja sportskih klubova, pogotovo na lokalnoj razini, iako ni veći gradovi nisu pošteđeni. Najbolji primjer su KK Split i KK Zagreb. KK Split koji je nekad bio velikan hrvatske košarke još se uvijek sporo oporavlja od stečaja, te nije ni približno uspješan kao 1990-ih i 2000-ih godina. U slučaju KK Zagreba situacija je još gora, klub koji je dao skoro sve važnije igrače u današnjoj košarkaškoj reprezentaciji, te imao najbolju omladinsku školu danas je na rubu gašenja i izbačen je iz svih natjecanja jer nema ni dvoranu u kojoj bi odigravao utakmice.

Gradovi i županije dobivaju novac za sport, ali nemaju niti viziju niti strategiju razvoja lokalnog sporta. Sponzora i donatora u Hrvatskoj nema jer nema tržišnog proizvoda koji im se može ponuditi za uzvrat. Novac se jedino može dobiti političkim urgiranjem od državnih institucija ako je to u interesu vlasti.

Država isto tako zbog manjka profesionalizma, struke i strategije, gura sport u još veći ponor. Umjesto da pomogne, samo otežava stvari svojim odlukama i ljudima kojima prepušta vođenje sporta.

²² Andrijanić, A., Menadžment sportskog turizma i wellnesa (skripta), Sveučilište Libertas ,Zagreb

Uz svjetske sportske uspjehe naših sportaša, sportski turizam trebali bi svakako bolje reklamirati, te kvalitetnije iskoristiti u mjesecima kad izvan nema turističke sezone. Tako bi se riješio jedan od ključnih problema našeg turizma posezona.

Sport bi upravo mogao biti taj dodatni sadržaj i jedan od načina kako produžiti pred i posezonu, no ne samo kroz košarku i nogomet, već i kroz sve druge „male“ sportove.

Primjer toga je u Istri održan peti po redu međunarodni biciklistički cestovni maraton Istria Granfondo, koji je u posezoni okupi preko 700 biciklista iz 12 zemalja, te još stotine rekreativaca kao i obitelj koje prate bicikliste.²³

Kroz tih nekoliko dana preko tisuću turista je došlo trošiti u Hrvatsku. Sport koji im je glavni razlog dolaska nije bilo jedino zbog čega su došli, uključeni su u turističku priču Istre kroz organizaciju dodatnih zabavnih i turističkih sadržaja. Važno je imati nešto što se može pretvoriti u sportsko turistički proizvod. Turizam je grana gdje se može puno pokazati i to je konkurentska prednost Hrvatske.

Još jedan takav primjer krajem rujna u Vinkovcima je bilo europsko prvenstvo mažoretkinja gdje je samo natjecateljica bilo preko 2000 iz više od 11 zemalja, a još kada se zbroji cijelo tehničko osoblje i obitelji koji prate svoju djecu dobi se veliki broj turista u samo tri dana i jako veliku turističku potrošnju.²⁴

Ima još dosta takvih pojedinačnih primjera od Wings for life utrke do Snježne Kraljice u Zagrebu. Najvažnije je konačno napraviti strateški plan koji će definirati razvoj turističkih destinacija i napraviti cijelu priču o sportsko turističkim proizvodima.

Hrvatska je uvijek bila uspješna sportska zemlja, svjetski poznati sportaše isto tako ima i još veće sportske uspjehe iz malih i velikih sportova, nadaleko poznata turistička destinacija, ugodnu i dobru klimu, prometna povezanost, samo nema strategije razvoja i to je najveći problem koji koči daljnji uspjeh.

Hrvatska ima svjetske poznate košarkaše i zašto te pojedince i sportske uspjehe ne iskoristiti u promociji turizma i sportskog turizma? Sportaši su najveći sportski i turistički ambasadori svake zemlje pa tako i Hrvatske. Hrvatska ima sve osim infrastrukture. Treba isto tako

²³ <https://www.coloursofistria.com/hr/biciklizam/istria-granfondo> (9.10.2018.)

²⁴ <http://hrturizam.hr/glasno-razmisljanje-sportski-turizam-u-hrvatskoj-ima-slike-ali-nema-tona/> (10.10.2018.)

naglasiti kako se uz sportski turizam ide i zdravstveni turizam kroz mogućnost rehabilitacije i liječenja kao i razni wellness, kulturni i razne druge opcije turizmu.

4.3. Sveti Martin na Muri kao primjer sportskog turizma

Sveti Martin na Muri trenutno je najpopularnija lokacija u Hrvatskoj kad je riječ o sportskom turizmu. Prvenstveno sportskih ekipa koje godinama dolaze ponovno u Hrvatsku na pripreme.

Toplice u Svetom Martinu na Muri to jest LifeClass terme pogotovo su do izražaja došle nakon propasti Bjelolasice. Sveti Martin ima sve što im je prijeko potrebno za pripremu, ali i za nesmetan rad u miru i odličnim uvjetima od suvremene, moderne i klimatizirane dvorane, fitness i wellness centra, nogometnih terena te odličnih trim staza koje pružaju uživanje u prirodi i netaknutim Hrvatskim šumama. Treba napomenuti još kako imaju i specijalizirani Spa Golfer hotel namijenjen isključivo sportašima i njihovim potrebama kao i posebni restoran namijenjenoj sportskoj prehrani.

Neke od momčadi koje se tamo pripremaju su košarkaška i nogometna reprezentacije Hrvatske (sve selekcije), GNK Dinamo, HNK Hajduk, NK Osijek, KK Cibona, KK Cedevita, Hrvatski rukometaši.

Treba spomenuti da nisu samo Hrvatski klubovi i reprezentacije u Svetom Martinu na Muri jer tu su još košarkaška reprezentacija Bosne i Hercegovine, rukometne reprezentacije Španjolske, Danske, Mađarske i Slovenije, nogometni klubovi iz Rusije i UAE, rukometni velikani poput Veszprema, Celja, Vardara i Meshkova.

Nisu samo profesionalni sportaši korisnici usluga koje nude LifeClass terme tu su i mnogi amaterski klubovi iz Austrije i Slovenije. Također organizacija raznih natjecanja i prvenstava isto je moguće. Neka od prošlih natjecanja koja su bila organizirana su IAU 100 km Svjetsko prvenstvo 2018., Svjetsko prvenstvo u lovu ribe udicom na plovak za veterane., Europsko prvenstvo u disc golfu 2018., Europsko prvenstvo u šahu za seniore, Šahovska prvenstva.

Uz sklopu terma je i poliklinika Lumbalis koja je centar za kralježnicu i sportske ozljede. Poliklinika Lumbalis nudi usluge i preglede Dr. i spec. Fizioterapije, specijalizirane terapije za kralježnicu, moderne fizikalne terapije, sportsku medicinu, akupunkturu, inkontinenciju, kineziterapije, udarni val, trudnoće i pripreme za porod.²⁵

²⁵ <http://lumbalis.net/about-us/> (12.10.2018.)

Slika 2 Prikaz sportske dvorane u Svetom Martinu na Muri

Izvor: Spa-sport. Dostupno na: <https://www.spa-sport.hr/hr/aktivnosti/sport/sportovi-u-dvorani>

(pristupano 11.10.2018.)

5. ZAKLJUČAK

Može se vidjeti u ovom završnom radu da Hrvatska ima uvjete za organizaciju EuroBasketa. Cilj rada bio je ukazati na mogućnost Hrvatske da organizira jedno veliko natjecanje na kojem može postići veliki rezultat, promovirati košarku, sport, turizam, ali i cijelu državu. Cilj je ostvaren i objašnjen.

Hrvatska svakako ima mogućnost za organizaciju jednog ovakvog događaja. Postoje sve predispozicije za organizaciju na vrhunskom nivou. Nove i moderne dvorana te rastući turizam tijekom cijele godine i produžetka sezone samo neke od pogodnosti. Prilika za dobru i pozitivnu reklamu u cijelom svijetu ne samo u Europi. Povećanje turističke ponude za sportski turizam u Hrvatskoj. Zarade od oko dva milijuna eura samo za savez koja će omogućiti nesmetani rad nekoliko godina bez obzira na buduće rezultate. Automatska mogućnost za veća ulaganja u razvoj mladih košarkaša. Zarada za cjelokupno Hrvatsko gospodarstvo koje će doći od samih turista i posjetitelja EuroBasketa zbog svih popratnih sadržaja i aktivnosti koje će im se ponuditi.

Da bi se unaprijedio sportski turizam mora se imati jasna i razrađena vizija kao i strategija razvoja na svim razinama. Treba napraviti sportsko turističke proizvode zatim povezati turističke i sportske organizacije kao javni i privatni sektor.

Ugledati se i voditi primjerom LifeClass termi kao jedno od najboljih mjesta za sportski turizam u Hrvatskoj i takvoj usluzi i ponudi bi svi koji se žele baviti sportskim turizmom trebali težiti. Na jednom mjestu imaju ponudu i za profesionalne, ali i za amaterske sportaše. Posebni sportski kreveti za sportaše ili zasebni restoran s posebnom prehranom samo je dio onoga što se nudi. To su samo neki od razloga zašto je Sv. Martin trenutno toliko popularan kod hrvatskih, ali i europskih sportaša, klubova i reprezentacija.

Sama organizacija automatski pruža veću mogućnost za ostvarivanje dobrog sportskog rezultata. Nošeni domaćim navijačima ni medalje nije nemoguća za Hrvatsku. Organizacijom će doći i do popularizacije košarke u Hrvatskoj, a posljedično tome je mogućnost još većeg razvitka sporta i turizma.

Promovirajući se u svijetu ostvaruje se i mogućnost zarade. Najbolji primjer su nam susjedi Slovenci koji su 2013-te organizirali EuroBasket u svojoj državi. Rezultat nakon natjecanja je bio preko 23 milijuna eura zarade za cijelo slovensko gospodarstvo. Nakon samo četiri godine

organizacije Slovincima su se sva ulaganja vratila tako da su osvojili zadnji EuroBasket na iznenađenje svih.

To im je bila samo potvrda uspješne organizacije i rada u koji su se upustili i trebaju Hrvatskoj poslužiti kao primjer. Hrvatska ima jednu od najtalentiranijih generacija u košarci trenutno. Generacija kojoj jedan mali pozitivni korak prema naprijed treba da bi ostvarili pozitivni rezultat. Upravo organizacija EuroBasketa može biti taj potrebni zamah za uspjeh. Ne samo sportski, već i turistički te prilika za prvu medalju nakon više od 20 godina čekanja.

Treba se definirati sportsko turistički proizvod koji će Hrvatska predstavljati izgraditi prijeko potrebnu infrastrukturu jer bez toga ne ide. Hrvatska je uspješna sportska zemlja, zašto ne iskoristiti priliku za to.

Zaradom od prvenstva financirati će se budući projekti košarkaškog i sportskog turizma jer dobivena svota trebala bi iznositi dvadesetak milijuna eura. Dobivenu zaradu treba cjelokupno gospodarstvo uložiti u daljnji razvitak sportskog turizma jer to je budućnost Hrvatske. More, planine, čistoća zraka, klima samo su neki od prirodnih uvjeta koje Hrvatska ima za takvu vrstu turizma. Ulaganjem u infrastrukturu cijela jedna turistička grana došla bi do izražaja.

Košarka svojim djelovanjem sudjeluje u razvoju turizma kroz razna natjecanja svih dobnih skupina, pripremama igrača kao i školovanjem trenera sudaca i ostalih funkcionera. Koriste pansionerske usluge, te se tako i sam turizam razvija. Košarka i turizam mogu se dobro uklapati ostvarujući obostranu zaradu na kraju.

LITERATURA

KNJIGE :

1. Bartoluci M. (2013.) Upravljanje razvojem turizma i poduzetništva – turistička politika, razvoj i poduzetništvo u turizmu, Zagreb, Školska knjiga d. d.
2. Bartoluci M.; Čavlek N. (2007.). Turizam i sport – razvojni aspekti, Zagreb, Školska knjiga d.d.

INTERNETSKI IZVORI:

1. 24 sata (2013)- <https://www.24sata.hr/sport/ajmo-nazad-na-postolje-nasa-agonija-traje-dugih-18-godina-332828>, pristupano 05.10.2018.
2. 24 sata (2018)- <https://www.24sata.hr/sport/evo-ga-veliki-larry-bird-uveo-je-nasega-ra-u-u-hall-of-fame-589300>, pristupano 02.10.2018.
3. Al Jazeera Balkan (2014)- <http://balkans.aljazeera.net/vijesti/zarada-od-eurobasketa-237-milijuna-eura>, pristupano 10.10.2018.
4. Colours od Istria (2017)- <https://www.coloursofistria.com/hr/biciklizam/istria-granfondo>, 09.10.2018.
5. Connor Sports (2015)- <http://www.connorsports.com/fiba>, pristupano 9.10.2018.
6. Crošarka (2012)- <http://crosarka.com/rubrike/nostalgija/dvadeset-godina-od-sraza-s-dream-teamom-u-barceloni-1207>, pristupano 04.10.2018.
7. FIBA (2015)- <http://www.fiba.basketball/news/eurobasket-2015-officially-opened-in-zagreb>, pristupano 09.10.2018.
8. Euroleague (2017)- <http://www.euroleague.net/>, pristupano 02.10.2018.
9. Gol.hr (2010)- <https://gol.dnevnik.hr/clanak/rubrika/kosarka/slovenska-vlada-odobrila-1-2-milijun-eura-za-kosarkarsko-ep-2013.html>, pristupano 28.9.2018.
10. Gol.hr (2013)- <https://gol.dnevnik.hr/clanak/povijest-hrvatske-na-eurobasketima-drazenu-u-cast-i-dzordzeviceva-trica---300364.html>, pristupano 05.10.2018.
11. hrturizam.hr (2016)- <http://hrturizam.hr/glasno-razmisljanje-sportski-turizam-u-hrvatskoj-ima-slike-ali-nema-tona/>, pristupano 09.10.2018.
12. Hrčak srce (nepoznato)- <https://hrcak.srce.hr/file/82482>, pristupano 09.10.2018.
13. Hrvatski košarkaški savez (2017)- <http://www.hks-cbf.hr/savez/kontakt>, pristupano 01.10.2018.
14. Hrvatski košarkaški savez (2017)- <http://www.hks-cbf.hr/savez/o-hks-u>, pristupano 02.10.2018.

15. Index.hr (2015)- <https://www.index.hr/sport/clanak/Eurobasket-Zasto-je-Hrvatska-napravila-promotivno-samoubojstvo/839255.aspx>, pristupano 8.10.2018.
16. Jutarnji list (2014)- <http://www.jutarnji.hr/sport/kosarka/sjecanje-na-toronto-1994.-bilo-je-to-vrijeme-kad-je-bronca-na-svjetskom-prvenstvu-bila-neuspjeh/687322/>, pristupano 04.10.2018.
17. LifeClass terme Sveti Martin (2018)- <https://www.spa-sport.hr/hr/>, pristupano 11.10.2018.
18. Poliklinika Lumbalis (2018)- <http://lumbalis.net/>, pristupano 12.10.2018.
19. Slobodna Dalmacija (2004)- <http://arhiv.slobodnadalmacija.hr/20040831/sport05.asp>, pristupano 01.10.2018.
20. T-portal (2017)- <https://www.tportal.hr/sport/clanak/proslo-je-25-godina-cijela-hrvatska-to-pamti-foto-20170912>, pristupano 03.10.2018.
21. Večernji list (2018)- <https://www.vecernji.hr/sport/stojko-vrankovic-hks-eurobasket-skupstina-1213153>, pristupano 8.10. 2018.
22. Wikipedia (2017)- https://hr.m.wikipedia.org/wiki/Hrvatska_košarkaška_reprezentacija#Plasmani_na_velikim_natjecanjima , pristupano 07.10.2018.

OSTALO:

1. Perkov, D. (2016)., *Menadžment športskih organizacija* (radna skripta isključivo za interno izučavanje). Zagreb: Sveučilište Libertas
2. Andrijanić, A.(2017)., *Menadžment sportskog turizma i wellnessa* (radna skripta isključivo za interno izučavanje). Zagreb: Sveučilište Libertas

POPIS TABLICA i SLIKA

Slika 1 Arena Zagreba za vrijeme EuroBasketa u Zagrebu 2015.	16
Slika 2 Prikaz sportske dvorane u Svetom Martinu na Muri	26
Tablica 1 Plasmani Hrvatske na svim velikim natjecanjima od osamostaljenja.....	11
Tablica 2 Tablica s financijama kako bi to trebalo izgledati kod organiziranja jednog ovakvog događaja.	19